

NAGY KATALIN

VERSBE SZÖKKENŐ SZAVAK

Beszámoló a Rokon Népek Költészete Fesztivál döntőjéről

A kétvétenként megrendezésre kerülő Rokon Népek Költészete Fesztivál idén ünnepelte ötödik születésnapját. Az V. Rokon Népek Költészete Fesztivál (hagyományos nevén országos vers- és prózamondó verseny) megrendezésére a Magyar Versmondásért Alapítvány szervezésében 2002 októberében került sor. Az elődöntő a pomázi művelődési házban, a döntő a Magyar Kultúra Alapítvány székházában volt, a várban.

Az elődöntő zsűrije (dr. Szódy Szilárd elnök, dr. Nagy Katalin és Gáspár Sándor tagok) tíz versenyzőt juttatott a döntőbe. Ebből egy (Jókai Ágnes) – életkora miatt – versenyen kívül induló szlovákiai, öt (Fekete Ágnes, Pál Ágnes, Tóth Anita, Liszi Melinda és Kóci Ágnes) délvidéki, s mindössze négy az anyaországbeli magyar.

Nemcsak a szöveg- és műfajválasztás volt gazdag, de a népenkénti szóródás is egyenletesre sikeredett. A népköltészeti alkotások közül halhattunk persze mondát, manysi istenjóslatos medveéneket, finn kalevala-részletet, mordvin ráolvasást, észt népballadát, magyar (székely, csángó) és cseremis népmeséket és népballadákat, lapp napköszöntőt, manysi és mordvin sorsénekeket, és így tovább. A műköltészetben az észteken (Ellen Niit, Maria Under, Kersti Merilaas) és a finneken (Aleksis Kivi, Johan Ludvig Runeberg, Lasse Heikkilä) kívül a manysi Juvan Sesztalov választatott annak ellenére, hogy újabb kortárs kötetek, antológiák is jelentek meg az utóbbi években. Például a *Tengeráramok – mai finn költők* (Fordította: Turczy István; Széphalom Könyvműhely. 1996), Maria Vagatova: *A lás tundrai ember – manysi versek és mesék* (Fordította: Nagy Katalin; Larus. 1998), *Harangok halk kondulása – huszadik századi észt líra* (Szerk.: Bereczki Gáborné Mai Kiisk; Fordítók: Ágh Istvántól Kányádi Sándoron át Zilahi Lajosig. Minoritates mundi. Szombathely. 2000); Andrej Tarhanov: *A pogány gyalogút* (A manysi költő verseit fordította: Bede Anna; Ethnica. Debrecen. 2000). A prózai kötetekről nem is szólva.

Az elődöntőnek köszönhetően a döntőre valóban a legfelkészültebb versenyzők érkeztek. Persze így is akadtak olyanok, akiknek a mondat- és szövegfonetikai eszközökkel való bánásmódot (beszédsebesség-, hangerő-, hangszín-, szünet-, hangmagasság- stb. modulációkat) még csiszolniuk kell. Az eredményhirdetésen a zsűritagok (elnök: Bánffy György, tagok: dr. Fehérváry győző, dr. Nagy Katalin) előzetes szakmai megbeszélése után Bánffy György – a versmondás iránti mély alázattal, és a versmondók iránti tisztelettel – személyre szabottan is értékelt az egyes produkciókat. Őszintesége, versben bujdosó emberisége, a politikamentes irodalomba vetett hite, világosságában is megőrzött magyarsága példa lehet mindannyiunk előtt határon innen és túl.

A művészetek komplexitását, illetve az élet és az irodalom elválaszthatatlanságát hangsúlyozták a verseny kísérő események: a magyarországi egyetemeken tanuló komi, udmurt és mordvin lányok csodálatos népdalcsokra Pomázon; a két kiállítás a Várban.

Az egyik Bakos Barbara meseillusztrációit mutatta be, melyeket *Anna Konykova Anne anyó meséi című* könyvéhez készített 11 éves korában. Tehetségét mi sem bizonyítja jobban, mint hogy volt már kiállítása New Yorkban, Párizsban, Hanti-Manszijszkban is. A várbeli kiállításon Barbara is jelen volt édesapjával.

A másik, az uráli nyelvcsaládhoz tartozó népek szellemi és tárgyi kultúrájából adott ízelítőt. Nemcsak magyar nyelvű antológiák szerepeltek a kiállított könyvek között, de anya- illetve orosz nyelven írt ritkaságok is. Például: komi-permják költők antológiája (permják és orosz nyelven), Oktjabrina Voronova versei (lapp és orosz nyelven), Nikolai Abramov verseskötete (vepsze nyelven), a Biarmija komi eposz (komi és orosz nyelven), a Masztorava mordvin eposz (erza és orosz nyelven) stb. Sőt volt a kiállításnak egy másik szenzációja is: az *Yviti szij na jviti szij* (Kiállítás és kiállítás) c. kazimi hanti nyelvű világirodalmi antológia, mely *Móra Ferenc Mindenféle emberek*, *Móricz Zsigmond Hét krajcár*, *Örkény István Állatmese*, *Déry Tibor Szerelem* és *Hernádi Gyula Kiállítás és kiállítás* című művét, illetve az utóbbi regényrészletét tartalmazza Valentyina Szolovarov és Nagy Katalin fordításában (Novoszibirszk, 2001).

A kiállított tárgyak között láthattunk különféle használati (észt, komi és udmurt ivócsanakokat, szibériai lábsház-, rénszarvasszőr borított kúpsátor-, nyolclábú szán- és sítalpmaketteket; nyenyec kabátkát rátétes ornamentikával; komplett észt népviseleti ruhát főkötővel, köténnyel, bocskorral stb. együtt; észt melltűket és bőrtárgyakat; finn szaunavödrot locsolókanállal; szibériai, udmurt és komi és permják nyírkéreg edényeket, coboly- és sarkiroka-prémmel díszített manysi és hanti tűpárnákat) és kultikus tárgyakat (hanti medveünnepen használt nyírkéreg álarcot, áldozati szarvas koponyáját a Malij Jari szent ligetből, házi bálványokat, udmurt marokbabákat stb.), különféle gyöngykesítményeket (melldíszeket, nyakláncokat, pénztárcákat stb.). Köszönet a kiállítási tárgyak gazdáinak: Bereczki Andrásnak, Bereczki Gáborné Mai Kiisknek, Csepregi Mártának, Domokos Péternek, az ELTE Finnugor Tanszékének, Lea Kreininnek, Nagy Katalinnak, Pomozi Péternek, Salánki Zsuzsának és Szij Enikőnek. A kiállítást dr. Nagy Katalin főiskolai tanár, műfordító, a Nemzetközi Finnugor Írószövetség elnökségének tagja rendezte, segédrendező Komáromi Benedek főiskolai hallgató volt. A "teremőrök" is az ELTE TÓFK hallgatói voltak.

SZERZŐINK

A rendezvény szünetében dr. Csepregi Márta jóvoltából *A hanti sámán hagyatéka* című videofilmet láthatták a versenyzők és a vendégek.

A résztvevőknek, a győzteseknek, a meseillusztrátoroknak, a segédrendezőnek és a teremőröknek járó könyvjutalmakat a Magyar–Finn Társaság (a Magyar Köztársaság Érdemrend Lovagkeresztjével kitüntetett *Viljo Tervonen* magyar–finn barátságáról írt könyve, *Gyarmathy Sámuel: Affinitas*, *Sajnovics János: Demonstratio*, *Maiju Lassila: A kölcsönként gyufa*) a Finn Nagykövetség (Finnországról szóló albumok), az Észt Nagykövetség (*Bábjából kikelő pillangó I–II.*), a Reguly Társaság (*Zsirai Miklós: Finnugor rokonságunk*, *Csepregi Márta: Finnugor kalauz*) ajánlotta fel. Az ifjúsági kategóriában legjobbat teljesítő három versenyző kéthetes balatoni nyaralását a Finnugor Világkongresszus Magyar Nemzeti Szervezete finanszírozza. Az első helyezettek felkínált helsinki hétvégehez a repülőjegy felét a Finnair fizeti, a többi költséget a Magyar Versmondásért Alapítvány vállalja magára. A meseillusztrátor különdíját (hanti ipárművészeti alkotás) dr. Mayer Ritának köszönhetjük. Az első négy helyezett pénzjutalmát a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és a Magyar Versmondásért Alapítvány, az ebéd költségét a Finn Nagykövetség biztosította.

A díjazottak:

I.: Liszi Melinda (Szabadka) – Hosszú hétvége Helsinkiben

II.: Vörös Vilmosné (Nagykörös) – Pénzjutalom

III.: Mátyás Attila (Budapest) – Pénzjutalom

IV.: Fekete Ágnes (Feketics) – Pénzjutalom

V.: Pál Ágnes (Szabadka) – Könyvjutalom

Kéthetes jutalomtábor a Finnugor Világkongresszus Magyar Nemzeti Szervezetének nemzetközi táborában Fonyódligeten:

Liszi Melinda (Szabadka)

Rendezvényünket megtisztelte Kirsi Rantala finn kultúrattasé és családja; Lea Kreinin észt lektor és családja; Galina Lesznyikova udmurt lektor; prof. dr. Domokos Péter egyetemi tanár, a Nemzetközi Finnugor Írószövetség elnökségének alapító tagja; dr. Szij Enikő egyetemi docens, a Magyar–Finn Társaság elnöke, a Finnugor Világkongresszus Konzultatív Bizottságának tagja; Pappné Istenes Márta, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának vezető főtanácsosa; Bereczki Gáborné Mai Kiisk, az ELTE Finnugor Tanszékének munkatársa.

Lélekben velünk volt a délvidéki magyar versenyzők kiváló felkészítője, az anyanyelvi kultúra ápolásának szent követe, Horváth Emma néni, s az ő kiváló tanítványa, Krekity Olga is. Köszönet nekik a sok jó versmondóért!

Külön köszönet illeti Virág Lászlót, a Magyar Versmondásért Alapítvány fáradhatatlan főtitkárát az ideifesztivál színvonalas megrendezéséért.

Andrássy Mária 1935-ben született Budapesten. Könyvtáros, szociológus. A Magyar Művelődési Intézet egykori munkatársa, a Magyar Fotográfusok Háza Pécsi József Szakkönyvtár munkatársa.

Dr. Balipap Ferenc 1948-ban született Gyulajon. Szociológus, közösségfejlesztő, a Magyar Művelődési Intézet igazgató helyettese.

Komjáti Gabriella 1962-ben született Budapesten. Népművelő, a Magyar Művelődési Intézet munkatársa.

Kovácsné Bíró Ágnes 1950-ben született Budapesten. Népművelő, könyvtáros. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Közművelődési Főosztályának helyettes vezetője.

Pethő László 1945-ben született Sátoraljaújhelyen. Szociológus, az ELTE Tanárképző karának habilitás Főiskolai tanára. A NKÖM szakfelügyelője, több tudományos társaság tagja, nemzetközi konferenciák résztvevője.

Pordány Sarolta 1954-ben született Cecén. Tanár, népművelő, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Közművelődési Főosztályán vezető főtanácsos.

